

KONVENCIJA O BIOTSKI RAZNOVRSTNOSTI

KONVENCIJA O BIOTSKI RAZNOVRSTNOSTI.....	1
KONVENCIJA O BIOTSKI RAZNOVRSTNOSTI.....	2
PRAVNI IN PROGRAMSKI OKVIR KONVENCIJE.....	2
TEMELJNI KONCEPT OHRANJANJA BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI.....	2
STANJE BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI.....	3
CILJI KONVENCIJE.....	3
OHRANJANJE BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI.....	3
TRAJNOSTNA RABA.....	5
PODPORNE DEJAVNOSTI PRI OHRANJANJU BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI IN TRAJNOSTNI RABI.....	5
ZAKLJUČEK.....	6

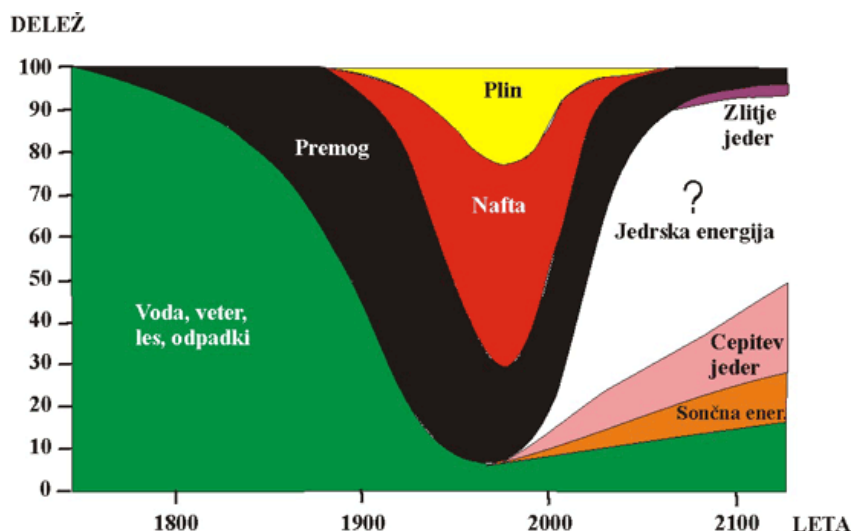
Življenje na zemlji se je razvilo pred približno 3,5 milijardami let. Skozi obdobja so se razvili ekosistemi do stanja in pestrosti, ki ga poznamo danes in katerega sestavni del je tudi človek. Biotska raznovrstnost, raznolikost med živimi organizmi, je zelo pomembna za ravnotežje v naravi, za zdravo okolje, nadaljnjo evolucijo ter za človeštvo.

Človek je v evolucijsko zelo kratkem času povzročil da se je ta biotska raznovrstnost zmanjšala. Začelo se je že s prvim poljedelstvom. Človek je že s prvimi posegi v naravo, ko je na jasadah namesto trave posadil žitarice in jih branil pred škodljivci spremenil ekosistem in s tem porušil del naravnega ravnovesja.

Drastične spremembe v ekosistemi pa so se začele z industrijsko revolucijo. Res, da so človeku življenje polepšali industrijski izdelki, vendar pa so pri proizvodnji porabili ogromne količine premoga, zemljišč, gradbenega materiala, rudnin in s tem povzročali uničevanje okolja. Razvoj kemične industrije je s seboj prinesel ogromno maso odpadnih snovi, ki negativno vplivajo na okolje. S tem se je biotska raznovrstnost še zmanjšala. To pa škoduje tako naravi, kot tudi našim prihodnjim generacijam in s tem celotnemu razvoju.

V začetku šestdesetih let se je zbral krog intelektualcev, ki so si naredili naziv Rimski klub. Ti so prvi opozorili na ekološke probleme, ter izdali peticijo o ekoloških razmerah na Zemlji. Opozorili so na to, da energetske viri, kot so npr. nafta, premog, zemeljski plin, niso obnovljivi in da jih bo v kratkem zmanjkalo, hkrati pa velika poraba energije obremenjuje naravo. To pa lahko povzroči propad človeštva.

Rimski klub, ki je prvi opozoril na te probleme je vplival na javno, politično in znanstveno mnenje ter povzročil, da so se ljudje pričeli močneje ukvarjati s problemi okolja.

KONVENCIJA O BIOTSKI RAZNOVRSTNOSTI

Konvencija o biotski raznovrstnosti je bila sprejeta 29. decembra 1993 v Rio de Janeiro. Ta dan je agencija združenih narodov za okolje (UNEP) razglasila za mednarodni dan biotske raznovrstnosti.

PRAVNI IN PROGRAMSKI OKVIR KONVENCIJE

Konvencija o biotski raznovrstnosti postavlja pravni in programski okvir, ki omejujeta ali dovoljujeta delovanje neke dejavnosti v naravi. Omogočata učinkovito ukrepanje ohranjanja biotske raznovrstnosti.

Pravni predpisi in programi

Konvencija izpostavlja izjemen pomen ohranjanja biotske raznovrstnosti. S tem pomembno vpliva na upravljanje zavarovanih območji. To področje, kjer je konvencija upoštevana in podprta je v Sloveniji zadovoljivo urejeno na ravni zakonskih aktov. Obravnavajo ga različni zakoni, npr. Zakon o ohranjanju narave, Zakon o varstvu okolja, Zakon o zaščiti živali, ipd. Predpisi, s katerimi se zavarovana območja ustanavljajo so zlasti Zakon o Triglavskem narodnem parku, Zakon o Spominskem parku Trebče, Zakon o Regijskem parku Škocjanske jame, Zakon o naravnem rezervatu Škocjanski zatok in Uredba o Kranjskem parku Sečoveljske soline, na občini pa so to npr. Odlok o razglasitvi Zelencev (pri Ratečah) za naravni rezervat.

TEMELJNI KONCEPT OHRANJANJA BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI

Konvencija na svetovni ravni postavlja veliko izhodišč, na evropski ravni pa jih dopolnjuje še zakonodaja Evropske skupnosti. Ti tvorijo koncept ohranjanja biotske raznovrstnosti. Slovenija je v okviru Konvencije izoblikovala Strategijo gospodarskega razvoja RS. S tem

bomo v Sloveniji zagotovili ohranjanje trajnostne rabe sestavin biotske raznovrstnosti. Podobno Strategijo uporabljajo tudi v Evropski uniji.

STANJE BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI

Podpisnice so ugotovile, da na nekaterih območjih grozi občutno zmanjšanje ali celo izguba biotske raznovrstnosti. Dogovorile so se, da na teh območjih, nerazvitost znanosti ne sme biti vzrok za dopuščanje zmanjševanja biotske raznovrstnosti, ampak bodo kljub temu delale na tem da ohranjajo okolje.

Ocena biotske raznovrstnosti, ki so jo izdelali v okviru Programa za okolje Združenih narodov (UNEP), kaže na veliko višje zmanjševanje kot kdaj prej v zgodovini Zemlje. Najbolj kritično so prizadeti tropski gozdovi in izolirani otoški ekosistemi. Ogrožena naj bi bila kar tretjina pasem domačih živali, to lahko ugotovimo tudi sami npr. včasih so bile kokoši pisane, danes so skoraj samo se rjave ali bele.

Stanje biotske raznovrstnosti zbuja skrb, saj človek nanjo vpliva že stoletja. Ta vpliv se je povečal v 19. stoletju. V nekaterih evropskih državah, je pri skupinah kot so metulji, ptice in sesalci, izumrlo že več kot 24% vrst. Napovedujejo, da se bo v primeru, da se naš način življenja in delo ne bo spremenil, to zmanjševanje še nadaljevalo.

V Sloveniji so potrdili podobna odkritja. Ugotovili so, da je 10% vseh praprotnic in semenk ter 56% vretenčarjev ogroženih, kot tipi okolij pa so najbolj ogroženi podzemski, obalni in morski, stoječe in tekoče vode ter suha in vlažna travnišča.

Med domorodnimi pasmami pa je v Sloveniji ogroženih najmanj devet pasem. Slovenija ima v primerjavi z ostalo Evropo še nekaj območij z ohranjenimi okoljskimi tipi.

CILJI KONVENCIJE

Konvencija je bila sprejeta za doseganje treh temeljnih ciljev:

- Ohranjanje biotske raznovrstnosti
- Trajnostna raba njenih sestavin
- Poštena in pravična delitev koristnih genskih virov skupaj z ustreznim dostopom do njih in s primernim prenosom ustreznih tehnologij

OHRANJANJE BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI

Biotska raznovrstnost je raznolikost med živimi organizmi, vključno s kopenskimi, morskimi in drugimi vodnimi ekosistemi in ekološkimi kompleksi, katerih del so. Zmanjševanje svetovne biotske raznovrstnosti pomeni pospešeno izumiranje določenih sposobnih populacij in vrst. S spreminjanjem stanja v naravi je določen del biotske raznovrstnosti bolj ogrožen od drugega. V okviru ohranjanja biotske raznovrstnosti morajo biti takšne populacije in vrste deležne

posebne pozornosti s strani družbe. Te posebej ogrožene vrste, so zapisane so v rdečem seznamu svetovno ogroženih vrst, ki je del te konvencije. Države oz. skupnosti držav so odgovorne za ohranjanje biotske raznovrstnosti na svojem ozemlju in za trajnostno rabo svojih bioloških virov. To pomeni, da morajo ohranjati živalske in rastlinske vrste. Ker pa te vrste človek tudi neprestano izkorišča, mora poskrbeti da se obnavljajo. Pozornost morajo usmeriti na ogrožene populacije svojega ozemlja, ter na vrste in populacije, ki so ogrožene na ravni celine.

Država mora skrbeti za ohranjanje ekosistemov. Določeni ekosistemi potrebujejo večjo pozornost kot drugi. Evropska unija je tukaj po znanju in pristopih pred svetovnim povprečjem. V svetu sta se izoblikovala dva načina ohranjanja biotske raznovrstnosti in sicer ohranjanje biotske raznovrstnosti z zaščitnimi in vzdrževanimi območji, ter prepuščanje, da se ohranjanje biotske raznovrstnosti oblikuje po svoje. V Evropi je naseljenost območji velika. Zato so nekatera območja zaščitili in jih praktično vselej tudi vzdržujejo. Zaščitena a ne vzdrževana območja pa so predvsem v visokogorskem in subarktičnem območju. Slovenska zakonodaja že ureja to področje.

TRAJNOSTNA RABA

V Evropi je v primerjavi z drugimi deli sveta, zaradi večtisočletnega obdelovanja zemljišč, zelo malo prvotnih povsem naravnih območji. Tipi okolja, ki so v tem času nastali, so del določene kulturne krajine. Na njih je raba zemljišč nujna za ohranjanje značilnih rastlinskih in živalskih združb.

Raba teh zemljišč in vodnih virov, mora torej tudi upoštevati, da je to okolje viri tudi življenjski prostor živalskih in rastlinskih vrst. Zato je v okviru Konvencije trajnostna raba definirana kot raba sestavin biotske raznovrstnosti, a le na način in v količini, ki dolgoročno ne povzroča zmanjševanja te raznovrstnosti. Tako ostaja ohranjena njena zmožnost za zadovoljevanje potreb ljudi in jih ohranja prihodnjim generacijam.

PODPORNE DEJAVNOSTI PRI OHRANJANJU BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI IN TRAJNOSTNI RABI

Te dejavnosti pomembno prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti in trajnostne rabe virov, s čimer je možno omiliti tudi največje grožnje in zmanjševanja biotske raznovrstnosti. Konvencija o biotski raznovrstnosti in Strategija Evropske unije o biotski raznovrstnosti priporočata, da se pri ohranjanju okolja uporablja predvsem:

- **Opazovanje**- za učinkovito ohranjanje biotske raznovrstnosti in ustrezno trajnostno rabo je potrebno ugotavljati kakšne so spremembe biotske raznovrstnosti. Spremljati in nadzirati je potrebno njene sestavne dele. Posebno pozorni pa moramo biti do tistih, ki so močno ogrožene, ter tistih, ki ponujajo največje možnosti za trajnostno rabo. To pomeni da jim moramo zagotoviti posebno oskrbo in jih bolj opazovati kot ostale. Potrebno je navajati dejavnosti, ki imajo ali bi lahko imele pomembne škodljive učinke na ohranjanje in trajnostno rabo biotske raznovrstnosti. Spreminjati in nadzirati je potrebno posledice teh procesov in dejavnosti. V okviru opazovanja je potrebno sistematsko zbirati ustrezne podatke, jih ohranjati in vzdrževati. Se pravi, da jih moramo obnavljati, zapisovati spremembe in nova opazovanja.
- **Raziskovanje**- probleme lahko bolje opredelimo kadar o nekem področju vemo več. Zato je treba okrepiti raziskovanje, ki prispeva k identifikaciji biotske raznovrstnosti in učinkovitem ukrepanju pri njenem ohranjanju. Za družbeni razvoj je pomembno raziskovanje problemov in načinov trajnostne rabe sestavnih delov biotske raznovrstnosti, saj s tem omogoča in bo omogočilo boljše življenje nam ter ostalim živim organizmom na Zemlji.
- **Izobraževanje in komunikacije**- ogroženost biotske raznovrstnosti izhaja iz človekovega odnosa do narave ter obstoječih vedenjskih vzorcev v družbi npr. spoštovanje drugih bitji ter dobro ravnanje z njimi. Biotsko raznovrstnost je možno ohranjati le, če se celotna družba zaveda vzrokov in posledic njenega ogrožanja in spremeni del svojih navad in vedenjskih vzorcev. To pa bo možno ob motivaciji, npr. vključevanje v različne dejavnosti za pomoč naravi, ipd. Z omejitvami in spodbudami ter primerno informiranostjo, ozaveščenostjo in izobraževanjem lahko pripomoremo preprečevanju nadaljnjih negativnih sprememb v naravi.
- **Mehanizmi ukrepanja za ohranjanje biotske raznovrstnosti**- države sprejmejo določene ukrepe, ki spodbujajo ali preprečujejo dejavnosti, ki se ukvarjajo z biotsko raznovrstnostjo. Zakonodajca Evropske unije omejuje dejavnosti predvsem s ciljem, da bi ohranila najbolj ogrožene sestavne dele biotske raznovrstnosti. Slovenska zakonodaja to ustrezno ureja na nekaterih področjih.

ZAKLJUČEK

Vidno je, da je bil človek skozi evolucijo premalo pozoren na posledice svojih dejanj, ki lahko peljejo v ekološko katastrofo. S tem namenom so ustanovili konvencijo, ki bo nadaljnje škodovanje naravi preprečila. Čas je, da se ljudje začnemo zavedati, da nismo sami na Zemlji in da s svojimi dejanji neposredno ali posredno škodujemo drugim vrstam.

